

“İŞÇİ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ ÇALIŞTAYI”NDAN UYARI

Elektirik Mühendisleri Odası (EMO), 9 Haziran 2012 tarihinde “İşçi Sağlığı ve Güvenliği Çalıştayı” düzenledi. EMO’nun meslek alanlarında yaşanan piyasalaştırma faaliyetleri ile birlikte yaşanmaya başlanan ölümlü kazaların iş katliamlarına dönüştüğü vurgulanan Çalıştay’da, “İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısı” ile konunun tamamen sermayenin inisiyatifine bırakılacağına dikkat çekildi.

EMO Konferans Salonu’nda gerçekleştirilen çalıştay, EMO Yönetim Kurulu Başkanı Cengiz Göltaş’ın açılış konuşması ile başladı. EMO 43. Olağan Genel Kurulu’nun ardından oluşturulan İşçi Sağlığı ve Güvenliği Komisyonu’nun ilk toplantısında acilen konuya ilişkin bir çalıştay yapılmasına karar verdiğini anımsatan Göltaş, “Planladığımız bu etkinlikte, Türkiye’nin gündeminden düşmeyen ve neredeyse seri cinayetlere dönüşen ‘iş kazaları’ gibi çok ciddi toplumsal bir sorunu tüm yönleri ile kendi alanımızdan tartışmaya açıyoruz” diye konuştu. Çalıştay çalışmalarına destek veren komisyon üyelerini kutlayan Göltaş, çalıştayın EMO’nun konuya ilişkin düzenlemeyi hedeflediği etkinlikler dizisinin önünü açacağını kaydetti. EMO’nun yeni döneminin ilk işlerinden biri olarak bu çalıştayı düzenlemesinin nedeni ise Göltaş tarafından şöyle açıklandı:

“Çünkü insanlarımız göz göre göre ölüyor. Davutpaşa’da, Karadon’da, Ostim’de, Dursunbey’de, Afşin’de, Erzurum’da, Tuzla’da ve her yerde. Ülkemizin dört bir yanından işçilerin ölüm haberleri geliyor. Savrulur, yanarak, boğularak, göçük altında kalarak, ezilerek her gün en az 4 işçi hayatını kaybediyor.

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) verilerine göre 2010 yılında 1444 işçi, 2011 yılında ise 1563 işçi hayatını kaybetti. Bu gerçeklere rağmen AKP iktidarı işçi ölümlerini ‘kader’, ‘vadelere dolmuş’, ‘ölüm bu işin doğasında’ diye değerlendiriyor. Oysa tüm iş kazaları ve meslek hastalıkları önlenabilir. Bizler önlenabilir oldukları halde gerçekleştiği için yaşananları ‘iş cinayeti’ olarak tanımlıyoruz.”

Ülkemizdeki kimi şehirlerin artık yöresel oyunları, kıyafetleri, şiveleri ya da meşhur olmuş meyve ve sebzeleri ile anılmadığını ifade eden Göltaş konuşmasını şu örneklerle sürdürdü:

“Karadon ve Elbistan göçük altında kalan kömür madeni işçileri ile Adana Kozan baraj suları altında kalan, yine Erzurum Aşkale deniz bisikletinden düşerek baraj gölünde donarak, boğularak ölen enerji işçileri ile, Esenyurt alışveriş merkezleri inşaatında çadırlarda yanan inşaat işçileri ile, Davutpaşa ve Ostim güvencesiz ve denetimsizce ilkel koşullarda sürdürülen üretimlerin sonucunda canların yok olduğu toplu felaketlerle anılıyor artık.”

5 Aylık Yıkım: 319 Ölüm

Son 5 aylık istatistiklerin bile çalışma yaşamında tablonun giderek ağırlaştığını ortaya koyduğunu kaydeden Göltaş, “2012 yılında Ocak ayında 62, Şubat ayında 42, Mart ayında 59, Nisan ayında 87 ve Mayıs ayında 69 olmak üzere son

5 ayda 319 emekçi bugün aramızda değil” diye konuştu. İstatistiklerin ve rakamların yaşanan acıları yansıtmaktan uzak olduğunu ifade eden Göltaş, ekonomik büyümenin can kayıpları ile sağlandığına dikkat çekti.

“Karlara ve büyüme istatistiklerine kadın erkek demeden kurban verdiğimiz insanların ödedikleri bedelin karşılığı AKP iktidarı tarafından Türkiye’nin Çin ve Arjantin’den sonra dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisi olduğu müjdesiyle sunuluyor” diyen Göltaş, ülkemizde en fazla can kaybının yaşandığı alanları “inşaat, maden, enerji ve hizmet” sektörleri olarak sıraladı. Yaralanmaların en çok gerçekleştiği alanların ise “inşaat, tekstil, hizmet, gıda, metal, maden, gemi inşa ve enerji” sektörleri olarak sıralandığını kaydeden Göltaş, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Bir yandan teşvik kapsamına alınan sanayilerin yine bu sektörlerde yoğunlaştığı da açık. Hükümetin teşvik verdiği bölge ve sektörlerde üretimin artması beklenen bir durum. Ancak bu sürecin daha fazla iş kazalarına yol açmaması için var olan tüzük ve yönetmeliklerin harfi harfine uygulanması ve daha önce gerçekleşen iş cinayetleri için açılmış davaların da hızla daha fazla mağduriyet yaratmayacak şekilde sonuçlanması gerekiyor.

İnşaat sektörü için Türkiye ekonomisinin lokomotifi denmektedir. İnşaat sektörü büyürken, ölümler de katlanarak artmaktadır. İnşaat sektörü ölümlü kazalarda ilk sıraya yerleşmiştir ve bu konumunu değiştireceğine dair bir umut görünmemektedir. İnşaat sektörünün şaha kalktığı söylenen yıllarda, iş cinayetleri de şaha kalkmıştır. 2010 yılı verilerine bakıldığında iş kazaları sonucu meydana gelen 1434 ölümün 475’inin yani her 3 ölümden birinin inşaat sektöründe olduğu görülecektir. Bu uzun yılların en yüksek sayısı ve oranıdır.”

İşçi ölümlerinin altında yatan en önemli nedenin sağlıklı ve güvenli çalışmanın bir “maliyet” olarak görülmesi olduğunu belirten Göltaş, “Sermaye bu yüzden ‘işçi sağlığı’ yerine ‘iş sağlığı’ kavramını kullanıyor. Yani işçilerin değil işin sağlığı, işletmenin verimliliği ön planda tutuluyor” dedi.

AKP döneminde işçilerin can güvenliğini sağlayacak denetimlerin sıklaştırılması yerine küresel rekabet yani işletmelerin karlılığı gerekçe gösterilerek emekçileri koruyan mevcut düzenlemelerin dahi ortadan kaldırıldığına dikkat çeken Göltaş, “Zaten piyasaya açılmış bulunan işçi sağlığı ve güvenliği alanı, şu an Meclis’te görüşülecek olan ‘İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısı’ ile tamamen sermayenin ellerine bırakılıyor” diyerek tepki gösterdi.

Cengiz Göltaş

Sistem Toplu Ölümler Doğuruyor

Başta Esenyurt, Ostim, Davutpaşa'da yaşananlar olmak üzere iş kazalarının toplu ölümlere yol açtığına dikkat çeken Göltaş, toplu katliamlara dönüşen olayların, her hafta HES inşaatlarından gelen ölüm haberlerinin kanıksanamayacağını vurgulayarak konuşmasına şöyle devam etti:

"Taşeron sistemine dayalı üretim yapısı, uzun ve yorucu çalışma saatleri, geçici ve esnek istihdamın iş cinayetlerinde belirleyici olduğunu biliyoruz. İşçi sağlığı ve iş güvenliğinin kısıntıyla gidilecek ilk maliyet kalemi olarak görüldüğünü, devletin işçi sağlığı ve iş güvenliği denetiminden tamamen çekildiğini, tüm bunlarla birlikte en basit iş güvenliği önlemlerinin bile alınmamasının, tekil ölümler değil artık toplu ölümler doğurduğunun farkındayız.

Sözlerime; bu konularda son dönemlerde yaşanan acılar karşısında toplumsal bir bilinç ve örgütlü bir hak arama mücadelesi geliştiren İşçi Sağlığı ve Güvenliği Meclislerinin, artık Cumartesi anneleri gibi sokakta farkındalık yaratmaya çalışan ve gelenekselleşen eylemliliklerindeki son açıklamalarını paylaşarak son vermek istiyorum.

Her köşe başında, inşaat çadırında, baraj gölünde, maden ocağında, tersanede, çağrı merkezinde, hastanede, plaza ofisinde, dershane bizi bekleyen acı ve cinayetlere karşı mezarlarımızdan kalkıp kendi ellerimizle yazmalıyız mezar taşlarımızı:

İş kazaları ve meslek hastalıklarında kaybettiğimiz emekçiler ve onların aileleri, merhamet değil, adalet istiyor."

İşçi Sağlığı ve Güvenliği Devletin Görevi

Göltaş'ın ardından EMO İşçi Sağlığı ve Güvenliği Komisyonu adına Nurhan Parlak katılımcılara seslendi. İş cinayetlerinin çalışma yaşamının en temel sorunlarından biri haline geldiğini belirterek, meslek hastalıklarının da önemini koruduğuna işaret etti. Sosyal güvenlik hakkının İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi kapsamında tüm bireylerin hakkı olduğunu vurgulayarak, sosyal güvenliğin devlet tarafından güvenceye alınması gerektiğini belirtti. İşçi sağlığı ve güvenliğinin sağlanması konusunda rol alabilecek 3 temel aktörün bulunduğunu kaydeden Parlak, bunları işverenler-sermaye, emekçiler ile yasa ve yönetmelikleri düzenlemekle görevli olan devlet olarak sıraladı. Bu temel unsurların görevlerini yaparken, bir takım yardımcı unsurlardan destek alması gerektiğine işaret eden Parlak, bu kurumları da meslek örgütleri, sendikalar ve sivil toplum örgütleri olarak sıraladı.

Yönetmelik Olmadı Sıra Yasada

AKP Hükümeti'nin istediği yasaı istediği gibi değiştirip, torba yasalar veya yasalara aykırı yönetmelikler çıkararak yaşamı şekillendirdiğine dikkat çeken Parlak, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Bu süreç 2003 yılında 4857 sayılı Kamun ile birlikte başladı. 4857 sayılı Kanunu temel alarak bir takım yönetmelikler çıkarılmış ve bu yönetmeliklerin toplam sayısı ise 23'e çıkmıştır. Bunlardan bir tanesi de işçi sağlığı ve güvenliği mühendislerinin çalışmalarına esas teşkil eden bir yönetmeliktir. Bu yönetmelikte bir takım uygunsuzlukların, hukuksuzlukların bulunması nedeni ile Türk Tabipler Birliği ve TMMOB davalar açmış ve bu davalar neticesinde bu yönetmelik iptal edilmiştir. Arkasından bir takım değişiklikler yapılarak, tekrar çıkarılmış, yine dirençle karşılaşılmış bu kez yasalarda değişiklikler yapılarak, kendilerini haklı duruma getirip, açılan davaları önleme çalışmıştır. Bundan da tam netice alamayan hükümet, bu kez de karşımıza yeni bir kamun tasarısı ile geldi."

Tasarının işçi sağlığı ve güvenliği kavramının ruhuna aykırı olarak konuyu ticarileştiren hükümlere sahip olduğunu kaydeden Parlak, söz konusu tasarının çalışma yaşamını nasıl etkileyeceğinin iyi irdelenmesi gerektiğine işaret etti.

Yasa Tasarısı Değerlendirildi

Açılış konuşmalarının ardından "İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısı" başlıklı birinci oturum gerçekleştirildi. EMO Yönetim Kurulu Üyesi Fatih Kaymakçıoğlu'nun yönettiği oturuma, Ankara İşçi Sağlığı Meclisi Üyesi Dr. Celal Emiroğlu, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden Prof. Dr. Gürhan Fişek ve TMMOB Hukuk Müşaviri Av. Nurten Çağlar Yakış konuşmacı olarak katıldı. Konuşmacılar halen TBMM'de bulunan tasarıya ilişkin değerlendirmelerini katılımcılar ile paylaştılar.

Verilen kısa aradan sonra "İş Kazalarının Önlenmesi ve İş Güvenliği Uzmanlığı Hizmetlerinden Beklentiler" başlıklı oturum gerçekleştirildi. EMO İşçi Sağlığı ve Güvenliği Komisyonu Üyesi Hansel Özgümüş'ün yönettiği oturumda Enerji-Sen Genel Başkanı Kamil Kartal, Elektrik Yüksek Mühendisi Mehmet Türkuçar, İş Müfettişleri Derneği'nden Musa Demir ve Rahmi İnanc konuşmacı olarak yer aldı.

Bu oturumun ardından "İşçi Sağlığı ve Güvenliğinde Geleceğe Yönelik Öngörüler" başlıklı forum gerçekleştirildi. Forum kapsamında konuşmacıların yanı sıra katılımcılar da konuya ilişkin görüşlerini paylaşma şansı buldu. ■

Dr. Celal Emiroğlu, Dr. Gürhan Fişek, Fatih Kaymakçıoğlu, Nurten Çağlar Yakış